

การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ปีการศึกษา 2560 A Follow-up Study of Graduates in the Distance Learning System of Master of Nursing Science Program in Community Health Nurse Practitioner, Academic Year 2017

นภาพัญญ์ จันทขัมมา* สุทธิพร มุลศาสตร์ วาริณี เอี่ยมสวัสดิกุล มุกดา หนูยศรี ดวงกมล ปิ่นเฉลียว
Napaphen Jantacumma* Sutteeporn Moolsart Warinee Iemsawasdikul Mukda Nuysri Duangkamol Pinchaleaw
สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี ประเทศไทย 11120
School of Nursing, Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi, Thailand 11120

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา และเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา ตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา โดยกลุ่มตัวอย่างมี 3 กลุ่มได้แก่ 1) ผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 9 คน 2) เพื่อนร่วมงานจำนวน 15 คน และ 3) ผู้บังคับบัญชาจำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมี 2 ประเภทได้แก่ 1) แบบประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา ตามกรอบ TQF ทั้ง 6 ด้าน ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (CVI) เท่ากับ 0.91 ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.97 2) เป็นแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัยพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชามีการรับรู้ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, $SD = 0.67$) มากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.56$) และมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.63$) ตามลำดับ โดยที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 2 ด้านที่ทุกกลุ่มมีการรับรู้ในระดับมากที่สุดทุกกลุ่ม คือ ผลลัพธ์ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ และผลลัพธ์ด้านด้านการปฏิบัติทางวิชาชีพ และจากการทดสอบความแตกต่างของผลลัพธ์การเรียนรู้ ในภาพรวม และในแต่ละด้าน ตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา พบว่า มีเพียงด้านความรู้ด้านเดียวที่มีการรับรู้ที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการศึกษาพบว่าผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านทักษะในการวิเคราะห์การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นด้านที่มีคะแนนน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.32$, $SD = 0.55$) ดังนั้นหลักสูตรฯ ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะด้านการวิเคราะห์การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจและสามารถใช้สื่อเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทางไกลอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

คำสำคัญ: ระบบการศึกษาทางไกล คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต วิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน

Corresponding Author: *Email: napaphen.jan@stou.ac.th

วันที่รับ (received) 14 ส.ค. 2562 วันที่แก้ไขเสร็จ (revised) 14 ต.ค. 2562 วันที่ตอบรับ (accepted) 3 พ.ย. 2562

Abstract

This research aimed to study the desirable characteristics of graduates of Master of Nursing Science Program in Community Health Nurse Practitioner according to the perception of graduates, colleagues and supervisors and to compare the desirable characteristics between graduates colleagues and supervisors' perception. The sample consisted of 3 groups: 1) 9 graduates, 2) 15 colleagues and 3) 9 supervisors. The tools used for data collection were 2 types: 1) the questionnaire for assessing the six desirable characteristics follow by TQF frameworks which have passed the content validation by 3 experts. The content validity index is 0.91 and the reliability is 0.97. 2) the structural question for in-depth interviews.

The result show that the graduates, colleagues, and the supervisors perceived the overall desirable characteristics at the high level ($\bar{X} = 4.29$, $SD = 0.67$), and the highest level by ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.56$) and ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.63$) respectively. There are two aspects that all groups perceived the same as the highest level; the outcome of interpersonal relationship skills and responsibilities and the professional practice skills. The result of comparing the desirable characteristics according to the perception of graduates, colleagues and supervisors found that there was only one aspect of knowledge that had different perceptions with statistically significant at .05.

The results of the study showed that the aspect of learning skills in communication analysis and information technology was the lowest score ($\bar{X} = 4.32$, $SD = 0.55$), so the course should encourage learners to improve their analytical, communication and information technology skills to ensure that students are confident and able to use the media to promote the most effective distance learning.

Keywords: Distance learning System, Desired characteristics, Master of Nursing Science, and Community health nurse practitioner

บทนำ

ระบบการการศึกษาทางไกล เป็นระบบการเรียนการสอนที่ไม่มีชั้นเรียน ผู้เรียนผู้สอนอยู่ไกลกัน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อประสม โดยออกแบบให้ผู้เรียนและผู้สอนมีโอกาสได้พบกันผ่านการสอนเสริมหรือสัมมนาเสริม ณ ศูนย์บริการการศึกษาที่มหาวิทยาลัยกำหนด (University design) ร่วมกับการออกแบบการเรียนรู้โดยผู้เรียนที่จะกำหนดตารางการศึกษาจากสื่อการศึกษาที่หลากหลาย เช่น ประมวลสาระชุดวิชา วีซีดี รายการวิทยุ/โทรทัศน์ เป็นต้น รวมทั้งการกำหนดเวลาฝึกปฏิบัติงานในบางชุดวิชาตามความสะดวกของผู้เรียน (Self-directed design)¹ ผู้เรียนจึงสามารถศึกษาพร้อมกับทำงานประจำไปด้วย ไม่ต้องแยกการเรียนออกจากครอบครัว สอดคล้องตามปรัชญาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (มสธ) ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเปิดแห่งแรกของประเทศไทย ที่จัดระบบการการศึกษาทางไกล^{1,2}

สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ ได้รับการจัดตั้งเป็นหน่วยงานภายในของมหาวิทยาลัย โดยพัฒนามาจากคณะทำงานหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ของสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ เมื่อ พ.ศ. 2543 สามารถผลิตพยาบาลวิชาชีพได้เป็นจำนวนมากถึง 11,790 คน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2527³ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์เปิดหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ในปีการศึกษา 2556 เนื่องจากโรคต่าง ๆ มีความซับซ้อนมากขึ้น ประชากรในวัยต่าง ๆ ไม่สามารถเข้าถึงบริการสุขภาพ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นสถานบริการสาธารณสุขด่านแรกที่จะให้บริการใกล้บ้านใกล้ใจ ครอบคลุมทั้ง 4 มิติ ได้แก่ การสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพ โดยเน้นการให้บริการเชิงรุกในชุมชนเป็นหลัก ประชาชนมีความต้องการพยาบาลวิชาชีพที่มีความชำนาญในการดูแลแบบองค์รวม และต้องการการดูแลที่

ซับซ้อนมากขึ้น แต่จำนวนพยาบาลมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติ ที่ได้รับวุฒิปดเป็นผูปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูงมีเพียง 65 คน⁴ ไม่เพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้น จำเป็นต้องพัฒนาพยาบาลมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนให้มากขึ้นด้วยระบบการสอนทางไกล ที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองในขณะปฏิบัติงาน ทำให้หน่วยงานไม่เสียอัตรากำลังจากการลาศึกษาต่อ

หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตซึ่งเริ่มมีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปี 2558 และได้ดำเนินการติดตามบัณฑิตในปี 2560 ทั้งนี้หลักสูตรมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีองค์ความรู้อย่างลึกซึ้งในศาสตร์ของการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนและศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เรียนรู้กระบวนการทำวิจัย นวัตกรรม และการนำผลการวิจัยไปใช้ในการดูแลสุขภาพ ร่วมกับการฝึกภาคปฏิบัติที่ได้มาตรฐาน โดยมีการออกแบบการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกลที่ช่วยให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทางวิชาชีพตามเกณฑ์สภาวิชาชีพ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thailand Qualifications Framework: TQF) และทักษะทางวิชาชีพ รวม 6 ด้าน⁵ โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นแหล่งทรัพยากรบุคคลที่จะให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนให้คำปรึกษาแนะนำ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถกำหนดการศึกษาด้วยตนเองได้อย่างดี ตลอดจนให้กำลังใจ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน มีความมั่นใจในตนเองที่จะประสบความสำเร็จเป็นมหาบัณฑิตที่มีคุณภาพต่อไป

การติดตามผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน เป็นสิ่งสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งที่สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์จะต้องดำเนินการ เพื่อเป็นการประเมินและตรวจสอบผลผลิตว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาหรือไม่เพียงใด และสะท้อนภาพระบบการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ในระบบการศึกษาทางไกลว่ามีประสิทธิภาพเพียงใดสามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้อง ตอบสนองความต้องการของสังคมมากยิ่งขึ้น และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนให้สามารถผลิตมหาบัณฑิตที่มีความรู้และมีทักษะจนเป็นที่ยอมรับของวิชาชีพการพยาบาล โดยการศึกษานี้จะติดตามผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2560 ซึ่งเป็นผู้ที่เริ่มศึกษาดังแต่ปีการศึกษา

2558-2560 และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อเป็นการติดตามประเมินผลจัดการเรียนการสอนและสามารถใช้เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ สำหรับสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับบริบทสังคม ตอบสนองความต้องการของชุมชน และสอดคล้องกับสถานการณ์ด้านสุขภาพปัจจุบันที่มีความซับซ้อนมากขึ้น

คำถามการวิจัย

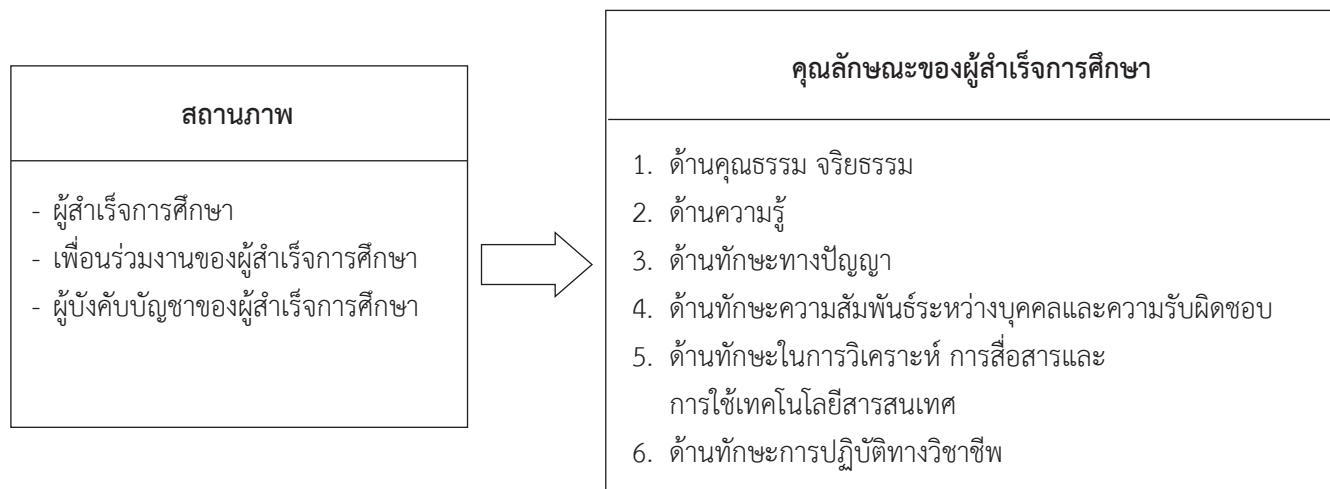
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ตามความการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษารั้งนี้ ใช้กรอบแนวคิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษตามกรอบมาตรฐาน⁵ คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พ.ศ. 2553 ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ชนิดของการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ประชากร ได้แก่ 1) ผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ที่สำเร็จการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2558 ถึงปีการศึกษา 2560 2) เพื่อนร่วมงานของผู้สำเร็จการศึกษา และ 3) ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์โดยเลือกจากผู้สำเร็จการศึกษาตามปีที่กำหนด ได้แก่ 1) ผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน ที่สำเร็จการศึกษาดังแต่ปีการศึกษา 2558 ถึงปีการศึกษา 2560 จำนวน 9 คน 2) เพื่อนร่วมงานของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 15 คน และ 3) ผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชุด ดังนี้

เครื่องมือชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบและเติมคำ ข้อมูลทั่วไปสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนตัวของผู้สำเร็จการศึกษา และชื่อที่อยู่ของหน่วยงาน จำนวน 7 ข้อ ข้อมูลทั่วไปสำหรับเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนตัวของเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบประเมินการรับรู้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา เป็นข้อคำถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด ประกอบด้วยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ จำนวน 5 ข้อ ด้านทักษะทางปัญญา จำนวน 7 ข้อ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จำนวน 5 ข้อ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 3 ข้อ ด้านคุณธรรมจริยธรรม จำนวน 8 ข้อ และด้านทักษะการปฏิบัติ จำนวน 3 ข้อ รวมทั้งสิ้น 31 ข้อ โดยสุรประดับจากคะแนนเฉลี่ยตามบุญใจ ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด เครื่องมือผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity index: CVI) เท่ากับ 0.91 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาหาค่าความเที่ยงจากกลุ่มตัวอย่างจริงที่ดำเนินการศึกษา โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค⁷ (Conbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.97

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด ประกอบด้วยประเด็นหลักคือ ให้อธิบายเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาก่อนและหลังเข้ารับการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต ในคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้าน พร้อมข้อเสนอแนะอื่น ๆ

เครื่องมือชุดที่ 2 เป็นแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา โดยสัมภาษณ์ถึงการนำความรู้จากการศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิตมาพัฒนาให้เกิดสมรรถภาพหรือผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้ง 6 ด้านหรือไม่ จำนวน 6 ข้อ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ได้รับเอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เลขที่ 002/2560 ลงวันที่ 15 พ.ย. 2560 จัดทำเอกสารชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย สิทธิในการเข้าร่วมและออกจากกรวิจัยได้โดยไม่มีผลใดๆ ให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจตอบข้อสงสัย และแนบเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยอย่างเต็มใจเพื่อให้ลงนาม

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สำเร็จการศึกษา: พบว่าผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 9 คน ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 88.89 มีอายุเฉลี่ย 42 ปี ($SD = 7.88$) มีระยะเวลาทำงานในสถานที่ทำงานปัจจุบันเฉลี่ย 18 ปี ($SD = 7.28$) มีระยะเวลาในการศึกษาเฉลี่ย 2.8 ปี ($SD = 0.79$)

1.2 ข้อมูลทั่วไปของเพื่อนร่วมงาน: พบว่าเพื่อนร่วมงานของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 15 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 86.67 มีอายุเฉลี่ย 39 ปี ($SD = 10.08$) มีระยะเวลาทำงานในสถานที่ทำงานปัจจุบันเฉลี่ย 14 ปี ($SD = 9.43$) และมีระยะเวลาทำงานร่วมกับผู้สำเร็จการศึกษาเฉลี่ย 8 ปี ($SD = 5.51$)

1.3 ข้อมูลทั่วไปของผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 7 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 85.71 มีอายุเฉลี่ย 50 ปี ($SD = 5.30$) มีระยะเวลาทำงานในสถานที่ทำงานปัจจุบันเฉลี่ย 23 ปี ($SD = 7.78$) มีระยะเวลาเป็นผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาเฉลี่ย 5 ปี ($SD = 4.22$) และมีระยะเวลาทำงานร่วมกับผู้สำเร็จการศึกษาเฉลี่ย 8 ปี ($SD = 4.60$)

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต

ผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษามีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, $SD = 0.67$) มากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.56$) มากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.63$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้ง 6 ด้านตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อนร่วมงาน และ ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา

คุณลักษณะ	ผู้สำเร็จการศึกษา			เพื่อนร่วมงาน			ผู้บังคับบัญชา		
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.35	0.68	มาก	4.58	0.62	มากที่สุด	4.61	0.49	มากที่สุด
ด้านความรู้	4.09	0.62	มาก	4.64	0.49	มากที่สุด	4.49	0.52	มาก
ด้านทักษะทางปัญญา	4.22	0.66	มาก	4.57	0.58	มากที่สุด	4.53	0.50	มากที่สุด
ด้านทักษะความสัมพันธ์	4.51	0.72	มากที่สุด	4.63	0.61	มากที่สุด	4.74	0.45	มากที่สุด
ด้านทักษะในการวิเคราะห์	4.11	0.59	มาก	4.36	0.52	มาก	4.52	0.68	มากที่สุด
ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ	4.52	0.72	มากที่สุด	4.67	0.52	มากที่สุด	4.76	0.43	มากที่สุด
โดยรวม	4.29	0.67	มาก	4.58	0.56	มากที่สุด	4.58	0.63	มากที่สุด

จากตารางสรุปได้ว่าผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้ง 6 ด้านตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อนร่วมงาน และ ผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบแบบนอนพาราเมตริกแบบ ครัสคาล วาลลิส (Kruskall Wallis) ของการรับรู้ผลลัพธ์การเรียนรู้แต่ละด้านตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา

ผลลัพธ์การเรียนรู้		Mean Rank	Chi-square	p value
ผลลัพธ์การเรียนรู้โดยรวม	ผู้สำเร็จการศึกษา	11.67	2.89	.235
	เพื่อนร่วมงาน	17.83		
	ผู้บังคับบัญชา	17.64		
ผลลัพธ์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	ผู้สำเร็จการศึกษา	12.72	1.757	.415
	เพื่อนร่วมงาน	17.70		
	ผู้บังคับบัญชา	16.57		
ผลลัพธ์ด้านความรู้	ผู้สำเร็จการศึกษา	9.56	7.153	.028 *
	เพื่อนร่วมงาน	19.50		
	ผู้บังคับบัญชา			
ผลลัพธ์ด้านทักษะทางปัญญา	ผู้สำเร็จการศึกษา	11.56	3.422	.181
	เพื่อนร่วมงาน	18.57		
	ผู้บังคับบัญชา	16.21		
ผลลัพธ์ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	ผู้สำเร็จการศึกษา	13.50	1.091	.58
	เพื่อนร่วมงาน	16.73		
	ผู้บังคับบัญชา	17.64		
ผลลัพธ์ด้านทักษะในการวิเคราะห์ การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี	ผู้สำเร็จการศึกษา	12.50	2.535	.282
	เพื่อนร่วมงาน	16.53		
	ผู้บังคับบัญชา	19.36		
ผลลัพธ์ด้านด้านการทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ	ผู้สำเร็จการศึกษา	14.33	.557	.757
	เพื่อนร่วมงาน	16.43		
	ผู้บังคับบัญชา	17.21		

* $p < .05$

จากการทดสอบความแตกต่างของผลลัพธ์การเรียนรู้ในภาพรวม และในแต่ละด้าน ตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา พบว่ามีเพียงด้านความรู้ด้านเดียวที่มีผู้ตอบอย่างน้อย 1 คู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

การอภิปรายผลการวิจัย

ด้านที่ 1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม

พบว่าคุณลักษณะตามผลลัพธ์ด้านคุณธรรมและจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, $SD = 0.61$) เมื่อแยกตามกลุ่มพบว่า ผลลัพธ์ด้านคุณธรรมและจริยธรรมตาม

การรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, $SD = 0.68$) ขณะที่เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชามีการรับรู้ด้านนี้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.62$) และ ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.63$) ตามลำดับ

เพื่อนร่วมงาน จำนวน 5 คนที่ให้สัมภาษณ์ว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีผลลัพธ์ด้านคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างจากก่อนมาเรียน ทั้งนี้ให้เหตุผลในทิศทางเดียวกันว่าผู้สำเร็จการศึกษาเป็นคนดี มีจริยธรรมและนึกถึงใจเขาใจเราอยู่แล้ว ส่วนใหญ่เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นต่อผลลัพธ์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้สำเร็จการศึกษาในเรื่องความเสียสละ ความเอาใจใส่ เห็นคุณค่าของผู้อื่น ดังคำให้

สัมภาษณ์ดังต่อไปนี้เพื่อนร่วมงานกล่าวว่า “มีเคสหนึ่งเป็นผู้ป่วยระยะสุดท้ายที่ต้องล้างแผลทุกวัน ลูกสาวเลิกงานต้องพามาล้างทุกวัน ยกเว้นวันเสาร์-อาทิตย์เพราะติดทำงานกะค่ำ ไม่รู้จะทำยังงัยดี น้องวัลภาที่รับอาสาไปทำแผลให้ ซึ่งน้องเค้าต้องสละเวลามาทำแผลให้คนไข้ทุกวันเสาร์ อาทิตย์” (เพื่อนร่วมงาน 5) ขณะที่ผู้สำเร็จการศึกษาให้สัมภาษณ์ว่า “เข้าใจมากขึ้นในการประสานงานกับอาจารย์แต่ละท่านที่มีความโดดเด่นแตกต่างกัน และเพื่อนเรียนต่างที่ต่างความคิด ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้ในที่ทำงาน เช่น เรื่องการใส่ใจคนไข้ใส่ใจเพื่อนร่วมงาน ไม่มองข้ามคำพูดหรือความคิดของคน เห็นคุณค่าของบุคคล มีความละเอียดรอบคอบ” (ผู้สำเร็จการศึกษา 4) ผู้บังคับบัญชาให้สัมภาษณ์ว่า “เมื่อน้องเค้าเยี่ยมบ้านผู้ป่วยที่มีปัญหา ติดเตียง หรือขณะทำงานหรืออยู่เวร ถ้ามีผู้ป่วยต้องการความช่วยเหลือก็จะออกไปเยี่ยม หรือการพบผู้ป่วยพิการ ก็จะดูแลให้ได้รับสิทธิอย่างต่อเนื่อง เมื่อต้องการดูแลต่อเนื่องจากทีมกายภาพบำบัด ก็จะประสานให้ได้รับการดูแลต่อเนื่องทุกรายไป” (ผู้บังคับบัญชา 4) ผู้สำเร็จการศึกษาสรุประเด็นนี้ว่า “เคยมีกรณีว่าผู้ป่วยร้องเรียน น้องที่ทำงานด้วยกันไม่ยอมให้บริการไม่ยอมฉีดยาให้สุดท้ายเราก็ต้องจัดเวรที่ขึ้นมาเพื่อพูดคุยให้เค้าเข้าใจว่า สิ่งที่เกิดขึ้นสะท้อนว่าเราอาจจะหละหลวมในบทบาทวิชาชีพของเราบางประเด็น อาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่เรจะต้องทบทวนและคงไว้ซึ่งมาตรฐานวิชาชีพของเรา ว่าต้องมองผู้รับบริการซึ่งเกี่ยวข้องกับประเด็นของคุณธรรม จริยธรรมด้วย” (ผู้สำเร็จการศึกษา 2)

ด้านที่ 2 ด้านความรู้

พบว่าคุณลักษณะตามผลลัพธ์ด้านความรู้โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, $SD = 0.57$) เมื่อแยกตามกลุ่มพบว่า ผลลัพธ์ด้านความรู้ตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, $SD = 0.62$) และ ($\bar{X} = 4.49$, $SD = 0.52$) ตามลำดับ ขณะที่เพื่อนร่วมงานมีการรับรู้ด้านนี้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, $SD = 0.49$)

ผู้สำเร็จการศึกษาแสดงความคิดเห็นว่าตนเองมีความรู้เพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน จนมีความมั่นใจมากขึ้นหลังสำเร็จการศึกษา ดังที่ให้สัมภาษณ์เปรียบเทียบก่อนและหลังจากการศึกษาว่า “ขณะเรียนวิชาหนึ่ง หนูนึกสะท้อนถึงภาพก่อนที่จะมาเรียนเลยคะ มีผู้ป่วยปวดท้องมา ตรวจเสร็จและบอกให้ผ.กลับมาใหม่ถ้าอาการปวดไม่ทุเลา แต่ก็ทำอีกครั้งเมื่อเจอตอนที่คนไข้มาตัดไหมที่ รพ.สต.เรา สรุปว่าคนไข้บอกว่าเป็นไส้ติ่งอักเสบ จึงกลับไปมองบทเรียนครั้งนั้นเห็นภาพตัวเองที่ขาดความรู้ในเรื่องของการวินิจฉัยเรื่องปวดท้อง ที่ผู้ป่วย

อาจจะยังไม่กดเจ็บที่ด้านซ้าย แต่มีอาการปวด refer pain จากกลางสะดือก่อน ดังนั้นอาการอาจจะไม่ได้เป็นเพียงรูปแบบเดียวก็ได้” (ผู้สำเร็จการศึกษา 1) และบางคนให้ความเห็นว่า “มีความมั่นใจเพิ่มมากขึ้นส่วนของการทำงานชุมชน ถ้าเปรียบเทียบกับมวกก็เปรียบได้จากเมื่อก่อนที่เป็นมวกวัด มวกฐร แต่ตอนนี้ขึ้นสังเวียนได้ก็คือจะมีเรื่องทฤษฎี มี evidence based มารองรับในการทำงานด้วย” (ผู้สำเร็จการศึกษา 2)

จากที่เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาก็ให้การสนับสนุนในการสัมภาษณ์ว่า “เค้าก็สามารถที่จะเป็นผู้นำของพยาบาลชุมชนในพื้นที่อำเภอที่รับผิดชอบ ก็คือในเรื่องของความรู้ที่ใช้ในการทำงาน ในการดูแลคนไข้ น้องเค้านำองค์ความรู้มาใช้ตอนทำงาน นำหลักการพยาบาลหรือแนวคิดใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับการดูแลในรูปโครงการเครือข่ายกับสหวิชาชีพตอนนี้ก็ถือว่าดี ผลตอบรับของกลุ่มผู้ป่วยและญาติก็ตอบรับว่าดีจากที่เคยติดเตียง ผู้ป่วยกลับมาเดินได้” (เพื่อนร่วมงาน 2)

ด้านที่ 3 ด้านทักษะทางปัญญา

พบว่าคุณลักษณะตามผลลัพธ์ด้านทักษะทางปัญญาโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, $SD = 0.60$) เมื่อแยกตามกลุ่มพบว่า ผลลัพธ์ด้านทักษะทางปัญญาตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษายู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, $SD = 0.66$) ขณะที่เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชามีการรับรู้ด้านนี้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, $SD = 0.58$) และ ($\bar{X} = 4.53$, $SD = 0.50$) ตามลำดับ

เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชามีการรับรู้ต่อผลลัพธ์ด้านทักษะทางปัญญาของผู้สำเร็จการศึกษา ว่ามีความมั่นใจและมีการวิเคราะห์ที่ลึกซึ้งส่งผลที่ดีต่อการตัดสินใจ มีมุมมองเชิงระบบมากขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์ ทำงานมีหลักการและกรอบแนวคิด ทำให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังที่เพื่อนร่วมงานให้สัมภาษณ์ว่า “หลังจากที่เรียนจบหลักสูตรมา รู้สึกว่าเค้ามีประสบการณ์มากขึ้นและมีความมั่นใจในการทำงานมากขึ้นเมื่อก่อนน้องเค้าเป็นคนที่ไม่เก่งอยู่ แต่ว่าในเรื่องของการตัดสินใจ การวิเคราะห์จะยังไม่เข้มแข็งมากพอ แต่หลังจากที่เรียนจบกลับมา เค้าแสดงให้เห็นถึงความมั่นใจในตัวเองมากขึ้นทั้งความคิด การวิเคราะห์แล้วก็เรื่องในเรื่องการตัดสินใจได้ดีขึ้น” (เพื่อนร่วมงาน 2) เพื่อนร่วมงานเล่าว่า “น้องเค้าได้นำถูล้างไตมาทำที่นอนลม ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์กับผู้ป่วยและขยายผลให้คนอื่นได้ด้วย และรณรงค์ให้คนไข้ที่ล้างไตเห็นความสำคัญและเอาถูล้างไตมาบริจาคตลอด โดยมีการประสานจิตอาสาและอสม.มาช่วยในการเตรียม เช่นล้างถูล้างไตและเป่าลม

เรียกว่ามีส่วนร่วมจากชุมชนอย่างมาก ทุกวันนี้สามารถให้ผู้ป่วยในชุมชนยืมไปใช้หลายรายแล้ว และผู้ใช้มีความพึงพอใจอย่างมาก ประหยัดโดยไม่ต้องซื้อที่นอนลม” (เพื่อนร่วมงาน 6) ส่วนผู้บังคับบัญชาให้ความเห็นว่า “อันนี้น่าจะเป็นจุด high light ของเค้า เวลาเค้าจะคิดเรื่องอะไรสักเรื่องหนึ่งขึ้นมา จะมองในมุมมองเชิงระบบก่อน เช่น พุดคุยเรื่องใดขึ้นมาเรื่องหนึ่ง ก็จะใช้ my map ในการที่จะคิดถึงว่า ต้นเหตุคืออะไร นำไปสู่การวางแผนว่าควรจะเป็นอย่างไร สุดท้ายเมื่อไขปัญหาเรียบร้อยแล้ว ตัวชี้วัดควรจะเป็นอะไร เค้าสามารถที่จะนำการประชุมได้ไม่ว่าจะเป็นการประชุมในระดับปฏิบัติ หรือการเป็นเลขาประชุมให้กับระดับที่เหนือขึ้นไป การนำเสนอใช้เวลาน้อยแต่กระชับชัดเจนในเรื่องแต่ละประเด็น” (ผู้บริหาร 5) เพื่อนร่วมงานให้สัมภาษณ์ว่า “เค้าจะมีการสร้างสรรค์งานของเค้าให้มากขึ้น มีการประยุกต์ใช้วิชาการที่ได้ร่ำเรียนมา มีการสืบค้น อ้างอิงที่มาได้ มีการใช้นวัตกรรมในกลุ่มคนไข้จิตเวชได้หลากหลาย คนไข้ก็รู้สึกมีคุณค่าในตนเองมากขึ้น” (เพื่อนร่วมงาน 7) ผู้สำเร็จการศึกษาบอกว่า “ตรงนี้หนูก็ค่อนข้างชัดเจนคือ เราคิดเป็นระบบมากขึ้น เช่นเมื่อก่อนเราก็เฝ้าตามปกติ แต่ปัจจุบันจะมีรอบทฤษฎีที่เราได้นำมาใช้เพิ่มขึ้น ซึ่งเราเคยเรียนทฤษฎีเยอะมากแต่ก็ไม่เคยได้อามาใช้แต่หลังจากเรียนหลักสูตรนี้ซึ่งทำให้เข้าใจการนำทฤษฎีทางการพยาบาลมาใช้ เราก็เลยรู้สึกว่าการที่เราได้ย้อนกลับมาใหม่” (ผู้สำเร็จการศึกษา 6)

ด้านที่ 4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

พบว่าคุณลักษณะตามผลลัพธ์ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, $SD = 0.61$) และพบว่าทุกกลุ่มคือผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา มีการรับรู้ถึงระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, $SD = 0.72$) ($\bar{X} = 4.63$, $SD = 0.61$) และ ($\bar{X} = 4.74$, $SD = 0.45$) ตามลำดับ

สอดคล้องจากการสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งผู้เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชามีการรับรู้ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบของผู้สำเร็จการศึกษาว่ามีภาวะผู้นำสูงขึ้นและสามารถประสานงานกับเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ผู้บังคับบัญชาให้ความเห็นว่า “ถือเป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้วิชาชีพพยาบาล ทำให้มีความคิดกว้างไกลและบูรณาการเกิดความฉลาดทางมิติสัมพันธ์มากขึ้น” (ผู้บังคับบัญชา 1) ผู้บังคับบัญชาอีกคนบอกว่า “สุดยอดในเรื่องของการเป็นผู้นำ ในการนำทีมสหวิชาชีพ

โดยน้องเค้าจะเป็นผู้นำและผู้ประสานงานในการนำทีมที่จะไปดูแลผู้ป่วย รวมถึงแพทย์และนักกายภาพก็ร่วมกับทีม HHC ด้วย” (ผู้บังคับบัญชา 4) ผู้บังคับบัญชายังพูดถึงผู้สำเร็จการศึกษาว่า “คนไข้จากพื้นที่อื่นที่มาขอรับบริการข้ามเขตพื้นที่เป็นกรณีที่เป็นจริงๆ น้องเค้าก็ไม่ปฏิเสธ และสามารถประสานกลับไปให้ผู้รับผิดชอบในพื้นที่นั้นว่ามีคนไข้ในพื้นที่นั้นเข้ามาขอใช้บริการกับเค้า ทางนั้นจะว่าอย่างไร และน้องเค้าจะประสานงานกับแพทย์เฉพาะทางได้โดยตรง” (ผู้บังคับบัญชา 5) เพื่อนร่วมงานพูดถึงว่า “น้องเค้าสามารถรับผิดชอบเรื่องข้อมูลและเป็นผู้ประสานของข้อมูลระบบต่างๆ ของอำเภอและก็วิเคราะห์ข้อมูลของ รพ.สต.ด้วยว่าปัจจุบันเป็นอย่างไร ซึ่งเป็นคนดูข้อมูลภาพรวมด้วย และก็จะกระจายข้อมูลสู่ผู้ปฏิบัติเพื่อติดตามข้อมูลให้เป็นไปตามคุณภาพงานที่จังหวัดต้องการข้อมูล THAI TOC จะเป็นข้อมูลของการเยี่ยมบ้าน เป็นโปรแกรมของจังหวัด จะเป็นข้อมูลการเยี่ยมบ้านเพื่อนำมาพัฒนาระบบการเยี่ยมบ้าน ประสานกับทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง” (เพื่อนร่วมงาน 3) ด้านที่ 5 ด้านทักษะในการวิเคราะห์ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

พบว่าคุณลักษณะตามผลลัพธ์ด้านทักษะในการวิเคราะห์ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, $SD = 0.55$) เมื่อแยกตามกลุ่มพบว่า ผลลัพธ์ด้านด้านความรู้ตามการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาและเพื่อนร่วมงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, $SD = 0.59$) และ ($\bar{X} = 4.43$, $SD = 0.52$) ตามลำดับ ขณะที่ผู้บังคับบัญชา มีการรับรู้ด้านนี้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, $SD = 0.68$)

สอดคล้องจากการสัมภาษณ์ผู้เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาที่มีการรับรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาว่ามีการทำงานบนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้น ทำให้สามารถวิเคราะห์และวางแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพบนพื้นฐานของข้อมูลที่เชื่อถือได้ ดังเช่นเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาเล่าว่า “เค้านำข้อมูลมาวิเคราะห์และวางแผนงานได้เป็นอย่างดี” (เพื่อนร่วมงาน 3) และ “มีการนำมาวางระบบงาน เช่นในชุมชนนี้มีการแก้ปัญหาเรื่อง NCD ก็จะมาวางแผนงานเป็นโครงการของเรา แต่หลังจากจบก็จะมีการนำข้อมูลเชิงปริมาณมากขึ้น มีการใช้สถิติและอ้างอิงข้อมูลมากขึ้น เช่น เรื่อง Palliative Care จะทำได้ดีมาก” (ผู้บังคับบัญชา 2) ผู้สำเร็จการศึกษาบอกว่า “เวลาเราเรียนจบมา จะใช้อ้างอิงมากขึ้นคือไม่ใช่พูดลอยๆ เราก็จะสามารถที่จะทำให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ แล้วก็อีกประเด็นหนึ่งก็คือในเรื่องของการเข้าหา

ข้อมูล เรารู้แหล่ง แหล่งที่จะได้มาซึ่งข้อมูล ความน่าเชื่อถือของข้อมูลเพิ่มขึ้น” (ผู้สำเร็จการศึกษา 5) ผู้สำเร็จการศึกษาพูดถึงสิ่งที่ช่วยเพิ่มทักษะตรงจุดนี้ “โดยเฉพาะในช่วงของการสอบวิทยานิพนธ์ ได้สอนให้เราว่า เราต้องเข้าใจข้อมูลชุดหนึ่งว่าเราควรจะมองในประเด็นไหนบ้าง ต้องวิเคราะห์ให้ตรงจุดให้ตรงหัวใจสำคัญของข้อมูลชุดนั้น ๆ ซึ่งก่อนหน้านี้เราก็จะวิเคราะห์ไปเรื่อย ๆ เรียงลำดับ 1 2 3 4 แต่ไม่รู้จริงๆ ว่ามันมีจุดสำคัญตรงไหน ทำให้เราดูและวิเคราะห์ได้ตรงจุด” (ผู้สำเร็จการศึกษา 2) ผู้บังคับบัญชาเล่าว่า “พอได้อยู่กับน้องเค้ามาเป็นสิบปี เห็นชัดว่าก่อนไปเรียน น้องเค้าจะคิดไม่ค่อยรอบคอบ หลังจากเรียนจบมาแล้วจะเป็นคนหาเหตุผล หาหลักฐานอ้างอิงมาพูดคุยเพื่อให้ยอมรับฟัง ไม่ใช้การโต้เถียง กับเพื่อนร่วมงานซึ่งไม่เพียงเฉพาะที่ทำงานแต่รวมถึงกลุ่มของสาธารณสุภัก์ทำได้ทีเดียว”(ผู้บังคับบัญชา 3)

ด้านที่ 6 ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ

พบว่าคุณลักษณะตามผลลัพธ์ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, $SD = 0.56$) และพบว่าทุกกลุ่มคือผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา มีการรับรู้ถึงระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, $SD = 0.72$) ($\bar{X} = 4.67$, $SD = 0.52$) และ ($\bar{X} = 4.76$, $SD = 0.43$) ตามลำดับ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งผู้เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชามีการรับรู้ต่อผู้สำเร็จการศึกษาว่ามีการทำงานเชิงวิชาชีพมากขึ้นอย่างชัดเจนและสามารถทำงานร่วมกับสหสาขาวิชาชีพได้อย่างดี ดังที่เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาให้สัมภาษณ์ว่า “น้องเค้าเหมือนมีความเป็นพยาบาลชุมชนมาก เข้าถึงและทำงานกับวิชาชีพอื่นได้ดี” (เพื่อนร่วมงาน 4) และ “ในกลุ่มของพยาบาลวิชาชีพ น้องเค้าจะเป็นเลขากลุ่มเค้าจะรู้ข้อมูลทุกอย่าง เป็นตัวช่วยประสานทุกเรื่อง เช่น เรื่องการเบิกเงินพดส. มีปัญหาอะไรน้องเค้าก็จะเข้าไปช่วยแก้ปัญหา ทำได้แทบทุกเรื่อง เพื่อนๆ ร่วมงานจะรักเค้ามาก เค้าช่วยเหลือทุกอย่าง” (ผู้บังคับบัญชา 4) ผู้สำเร็จการศึกษามองว่า “ได้ใช้บทบาทหน้าที่ของพยาบาลได้อย่างเต็มที่ในการประสานและดึงทีมสหสาขาเช่นทีมเภสัชออกเยี่ยมบ้านร่วม หรือแพทย์ไปออกตรวจที่ รพ.สต. ตรงนี้ก็เป็นกระบวนการที่เราร่วมกันทำ เพราะงานจะไม่สำเร็จเพียงเราฝ่ายเดียว แต่เราต้องช่วยเชื่อมโยงให้เกิดการทำงานประสาน ผลักดันให้เค้าขับเคลื่อนงานลงไปในพื้นที่ในรูปแบบของสหสาขา” (ผู้สำเร็จการศึกษา 7) และผู้สำเร็จการศึกษาคณะหนึ่งกล่าวว่า “มีองค์ความรู้

และทักษะเชิงวิชาชีพเพิ่มมากขึ้น และยังสามารถนำมาใช้ขยายผลต่อเพื่อนร่วมงานได้มากขึ้น สามารถทำให้วิชาชีพเราโดดเด่นได้มากขึ้นจากความสามารถที่เพิ่มมากขึ้นนี้เอง” (ผู้สำเร็จการศึกษา 6)

คุณสมบัติที่พึงประสงค์ตามผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้ง 6 ด้านของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตร พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชอยู่ในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, $SD = 0.60$) โดยด้านมีค่าเฉลี่ยที่ระดับมากที่สุด คือ ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.65$, $SD = 0.56$) ซึ่งทุกกลุ่มทั้งผู้ใช้บัณฑิตและผู้สำเร็จการศึกษาให้ความคิดเห็นที่ระดับมากที่สุดเหมือนกัน โดยเฉพาะในหัวข้อที่ได้คะแนนสูงสุดที่ทุกคนให้เหมือนกัน คือ ผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถสอนและให้คำปรึกษาแก่ผู้ใช้บริการ ญาติผู้ดูแลและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ รวมถึงอาสาสมัครประจำหมู่บ้านที่มีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพ รองลงมาเป็นหัวข้อเรื่องประสานงานและร่วมทำงานเป็นทีมกับสหสาขาวิชาชีพ รวมถึงเครือข่ายต่างๆ เพื่อการบริการที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ผู้สำเร็จการศึกษาก็มั่นใจในการกระทำทั้งสองข้อดังกล่าว และเพื่อนร่วมงานตลอดจนผู้บังคับบัญชาก็ยืนยันความคิดเห็นดังกล่าวจากการสัมภาษณ์เพิ่มเติม ทั้งนี้ เนื่องมาจากคุณลักษณะของพยาบาลที่มีการปลูกฝังทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพตั้งแต่หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และผู้สำเร็จการศึกษาก็มีประสบการณ์การทำงานค่อนข้างสูง เพราะมีอายุการทำงานเฉลี่ย 18 ปี และด้วยลักษณะความเป็นวิชาชีพที่ต้องปฏิบัติงานโดยตรงต่อชีวิต ความเป็นอยู่และสุขภาพอนามัยของ บุคคล ครอบครัวและชุมชนด้วยความเอาใจใส่ เอื้ออาทร ตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้วยลักษณะนี้ทำให้พยาบาลเป็นที่น่าเชื่อถือเป็นตัวอย่างที่ดีด้านสุขภาพ มีทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพในระดับที่มากที่สุดสอดคล้องกับการศึกษาของ ศุภิกาและคณะ ที่พบคุณลักษณะที่แสดงออกสูงสุดของบัณฑิตในด้านคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ⁹

คุณลักษณะด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.62$, $SD = 0.61$) ที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับที่ 2 โดยที่ทุกกลุ่มให้คะแนนความคิดเห็นที่ระดับมากที่สุดเหมือนกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการสัมภาษณ์ของทุกกลุ่ม ว่าผู้สำเร็จการศึกษาสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและเป็นผู้ประสานงานที่ดี ก่อให้เกิดความสำเร็จ

ของงาน และพื้นฐานการทำงานของกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาจะเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในชุมชน การทำงานเป็นทีมและต้องสร้างเครือข่ายเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยดี เมื่อเข้ารับการศึกษามาจาก สาขาพยาบาลศาสตร์ ทำกิจกรรมร่วมกัน การฝึกปฏิบัติที่ต้องช่วยเหลือกันและกัน ฝึกความมีวินัยและรับผิดชอบต่อการเรียนด้วยตนเอง จึงหล่อหลอมความมีน้ำใจ ความเห็นอกเห็นใจ และการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี

คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีระดับรองลงมา คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 4.51$, $SD = 0.61$) ที่ผู้สำเร็จการศึกษาให้ความคิดเห็นว่าตนเองอยู่ในระดับมาก ขณะที่ผู้ใช้บัณฑิตทั้งสองกลุ่มให้ความคิดเห็นว่าอยู่ระดับมากที่สุด ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์มีเพื่อนร่วมงานจำนวน 5 คนที่ให้สัมภาษณ์ว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีผลลัพธ์ด้านคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างจากก่อนมาเรียน เพราะทุกคนให้ความเห็นว่า ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมสูงแต่เดิมอยู่แล้วทำให้ไม่เห็นความแตกต่างในข้อนี้ จึงประเมินความเห็นว่าผู้สำเร็จการศึกษามีคุณธรรมจริยธรรมในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการเรียนรู้อื่นๆที่พบว่าผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อผลการเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาในด้านคุณธรรม จริยธรรมระดับมากที่สุด^{9, 10, 11, 12, 13} และการศึกษาครั้งนี้พบว่า หัวข้อที่ทุกกลุ่มประเมินให้ในระดับมากที่สุดจำนวน 2 หัวข้อคือ การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้มีจรรยาบรรณในการปฏิบัติงาน การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนและความมีวินัยในการทำงานจนก่อให้เกิดประสบความสำเร็จในการทำงาน จะเห็นผลลัพธ์ที่สอดคล้องในการประสบความสำเร็จจากการเรียนเพราะค่าเฉลี่ยระยะเวลาการศึกษาของผู้สำเร็จการศึกษากลุ่มนี้มีระยะเวลาเพียง 2.8 ปี

ผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญาคือลำดับที่ 4 ($\bar{X} = 4.46$, $SD = 0.60$) อยู่ในระดับมาก โดยผู้สำเร็จการศึกษาให้ความคิดเห็นว่าตนเองอยู่ในระดับมาก แต่ผู้ใช้บัณฑิตทั้งสองกลุ่มให้ความคิดเห็นว่าอยู่ระดับดีมาก ซึ่งจากการประเมินของผู้ใช้บัณฑิตที่สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ที่ผู้ใช้บัณฑิตประทับใจในการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษา จนสามารถมองเห็นความแตกต่างก่อนเข้าศึกษาและหลังจากจบการศึกษาจากหลักสูตรนี้ เนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถวิเคราะห์และแก้ปัญหาที่ซับซ้อนของบุคคล ครอบครัว กลุ่มบุคคลและชุมชนได้อย่างสร้างสรรค์ ใช้ข้อมูลเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ¹⁴ และสิ่งที่ผู้สำเร็จการศึกษาและผู้ใช้บัณฑิตตอบเป็นทิศทางเดียวกันคือสามารถประยุกต์ใช้ศาสตร์ทางการ

พยาบาลและศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนได้อย่างดีและมั่นใจ

ผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านความรู้ ($\bar{X} = 4.45$, $SD = 0.57$) ในระดับมาก โดยหัวข้อที่ผู้สำเร็จการศึกษาให้คะแนนตนเองน้อยคือหัวข้อ ความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในเรื่องต่างวัฒนธรรมในการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนได้ ($\bar{X} = 4.00$, $SD = 0.71$) จากการสัมภาษณ์จะพบว่าส่วนใหญ่ทั้งด้านผู้สำเร็จการศึกษาหรือผู้ใช้บัณฑิตก็ดี มีความมั่นใจในการที่ผู้สำเร็จการศึกษาได้นำทฤษฎีลงสู่การปฏิบัติได้ครอบคลุมมากขึ้น ทำให้คนไข้ได้รับการบริการพยาบาลที่ทันสมัย มีการใช้ความรู้ใหม่ๆ นวัตกรรม หรือหลักฐานเชิงประจักษ์ในการทำงานมากขึ้น เนื่องจากหลักสูตรมีการกำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษาและคิดค้นนวัตกรรมในการดูแลผู้ป่วย ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้และร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำให้สามารถนำไปดัดแปลงใช้ในพื้นที่ที่ตนเองดูแลได้อย่างดี แต่จะพบว่าผู้สำเร็จ จากการทดสอบทางสถิติครัสคาล วาลลิส (ตารางที่ 2) ที่พบว่าผู้ใช้ประเมินอย่างน้อย 1 คู่คือผู้สำเร็จการศึกษาและเพื่อนร่วมงาน ที่แสดงความแตกต่างในผลลัพธ์ด้านความรู้ โดยที่ผู้สำเร็จการศึกษาประเมินตนเองในระดับมาก ขณะที่เพื่อนร่วมงานประเมินในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษาประเมินว่าตนเองขาดประสบการณ์ในรูปแบบของการปฏิบัติการพยาบาลบนพื้นฐานของความแตกต่างทางวัฒนธรรมทั้งนี้เนื่องมาจากการศึกษาและการฝึกปฏิบัติในพื้นที่ที่เป็นชุมชนเมืองหรือในพื้นที่ที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกับที่ผู้สำเร็จการศึกษาค้นเคย ทำให้มีโอกาสฝึกในด้านของการให้การพยาบาลบนพื้นฐานของความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้ค่อนข้างน้อย

ผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านทักษะในการวิเคราะห์การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.32$, $SD = 0.55$) ซึ่งเป็นด้านที่คะแนนน้อยกว่าทุกๆด้าน โดยหัวข้อที่ผู้สำเร็จการศึกษาให้คะแนนตนเองน้อยคือหัวข้อ ความสามารถสื่อสารข้อมูลทางการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับกลุ่มบุคคลต่างๆ ในชุมชน รวมถึงบุคคลในวงวิชาการและวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.00$, $SD = 0.50$) อาจจะเนื่องมาจากการฝึกปฏิบัติในชุมชนเป็นเพียงระยะเวลานั้นๆ ทำให้มีโอกาสในการสื่อสารข้อมูลทางการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนได้น้อย ยังไม่มั่นใจเท่าที่ควร และขณะเดียวกันระบบการเรียนการสอนใน มสธ แตกต่างจากระบบการศึกษาแบบเผชิญหน้าในมหาวิทยาลัยอื่นๆ เพราะเป็นระบบการศึกษาทางไกล

ซึ่งจะเน้นในเรื่องการสื่อสารจากสื่อต่างๆ ที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการออกแบบการผลิตสื่อต่างๆ ทั้งจากการให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง และการปฏิสัมพันธ์ผ่านสื่อ เช่น การใช้สื่อ e-Learning การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สื่อสารและนำเสนอผลการศึกษาโดยผ่านช่องทางต่างๆ เช่น วิดีโอคอล รวมทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ทางวิชาการและวิชาชีพที่ได้มาตรฐาน ซึ่งผู้เรียนอาจจะต้องปรับตัวต่อการใช้ทักษะต่างๆ เหล่านี้ร่วมกับการเรียนการสอนที่ทางหลักสูตรจัดให้ จึงทำให้ผู้เรียนยังขาดความมั่นใจและต้องใช้เวลาในการฝึกทักษะต่างๆ เหล่านี้ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าคุณเองยังไม่สามารถพัฒนาทักษะด้านนี้ได้ถึงระดับมากที่สุด ในขณะที่ผู้บังคับบัญชาทราบว่าผู้สำเร็จการศึกษามีทักษะทางด้านนี้ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. หลักสูตรฯ ควรส่งเสริมเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนรู้ในรูปแบบของการปฏิบัติการพยาบาลบนพื้นฐานของความแตกต่างทางวัฒนธรรม โดยอาจจะเป็นจากการฝึกในพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมหรือการฝึกจากสถานการณ์ตัวอย่าง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเพิ่มทักษะความสามารถในด้านดังกล่าว สอดคล้องกับสถานการณ์ในสังคมปัจจุบัน ที่สังคมมีความหลากหลาย มีการเคลื่อนย้ายผู้คนจากสถานที่ต่างๆ เพื่อการทำงานหรือธุรกิจ ดังนั้นพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชนจึงต้องมีความสามารถในการพยาบาลบนพื้นฐานที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

2. หลักสูตรฯ ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะด้านการวิเคราะห์การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจและสามารถใช้สื่อเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งสื่อต่างๆ เป็นเครื่องมือในระบบการศึกษาทางไกล ทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนและมีผลลัพธ์การเรียนรู้ในระดับสูงสุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการติดตามคุณสมบัติที่พึงประสงค์ตามผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้ง 6 ด้าน อย่างต่อเนื่องเพื่อดูพัฒนาการของผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร ฯ และดูปัจจัยด้านอื่นๆ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการของผู้สำเร็จการศึกษา

2. ศึกษาลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่หรือบริบทต่างๆ

เพื่อนำมาเป็นปัจจัยนำเข้าในการพัฒนาให้เกิดคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ต่อไป

References

1. Sukhothai Thammathirat Open University. Student Handbook Academic Year 2017. Sukhothai Thammathirat Open University Printed Nonthaburi, Thailand. 2016. (In Thai)
2. School of Nursing, Sukhothai Thammathirat Open University. Master of Nursing Science Program in Community Nurse Practitioner, 2018. (In Thai)
3. School of Nursing, Sukhothai Thammathirat Open University. Nursing Curriculum Year 2009. Teaching and Curriculum Development Division. Sukhothai Thammathirat Open University Printed Nonthaburi, Thailand. 2009. (In Thai)
4. School of Nursing, Sukhothai Thammathirat Open University. Master of Nursing Science Program in Community Nurse Practitioner, 2012. (In Thai)
5. Ministry of Education. The Higher Education Committee. The Announcement of the Ministry of Education: Qualifications master degree in nursing 2012. Bangkok: Ministry of Education, 2012. (In Thai)
6. Best, J. W. (1981). Research in Education. Newjersey: Prentice-Hall Inc.
7. Polit, D. F., & Hungler, B. P. (1999). Nursing Research: Principle and methods. (6th ed.). Philadelphia: J. B. Lippincott.
8. Thai Nursing and Midwifery Council. Competencies of registered nurses. Bangkok: Siriyod printing. 2013. (In Thai)

9. Phumkokrux, S., Sukonthasarn, A., Wongwiriya, A., Liewtrakul, T., and Nahapa, W. Desired Characteristics of Graduates from Faculty of Nursing, Chiang Mai University as Perceived. *Nursing Journal* volume 43 Supplement. 2016; 151-161. (In Thai)
10. Hanyut, O., & Ratanathavorn, R. Quality and Identity of Graduated Nurses of School of Nursing, Eastern Asia University in Academic Year 2010. *Eastern Asia University Journal*. 2010; 7(2): 99-107. (In Thai)
11. Wongpanarak, N., Khamenkan, K., Chaichan, A., and Aryamuang, S. The Satisfaction of the Supervisors in Undergraduate Program, Faculty of Nursing Mahasarakam University and Learning Outcome. *Mahasarakam University Journal*. 2011; 308-321. (In Thai)
12. Chuchuaiy, P. Desirable Characteristics of Graduates for the Workplace of the Executives' Attitudes in Songkhla. *Proceeding. 5th National and International Conference*, 16 May 2013, Songkhla, Hatyai University. 2014. (In Thai)
13. Poonchai, S., Arayathanitkul, B., Meeparn, A., Indhraratana, A., Untaja, P., Prasittivejchakul, A., and Chewsothon, S. An Evaluation of the Bachelor Science in Nursing Curriculum (Revised. B.E. 2555) of The Royal Thai Army Nursing College. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 2019; 20: 380-389. (In Thai)
14. Onsri, P. An Instructional Model for Enhancing 21st-Century Learning Skills among Army Nursing Students. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 2018; 19(3): 147-157. (in Thai)